METSÄTALOUS

Jos biotalous halutaan ottaa Suomessa vakavasti, pitää palata 1960-luvun tehometsätalouteen. **PROFESSORI ANTTI ASIKAINEN, LUONNOVARAKESKUS**

Hirvisonnien osuus kasvaa

Runsas hirvenmetsästys viimeisen viidentoista vuoden aikana kasvatti aikuisten naaraiden osuutta suhteessa uroksiin. Viime syksynä metsästäjiä vedottiin suojelemaan hirvisonneja ja kohdistamaan metsästystä hirvilehmiin.

Nyt naaraiden osuuden kasvu aikuiskannassa on taittunut ja urosten osuus kasvaa, kertoo Luonnonvarakeskus Luke.

Etelä-Suomessa on nyt 1,8 hirvilehmää ja Pohjois-Suomessa 1,6 hirvilehmää hirvisonnia kohti. Suomen hirvikannan koko viime syksyn jahdin jälkeen on Luken arvion mukaan noin 83 000 hirveä. Kanta kasvoi edellisvuodesta noin neljä prosenttia.

Kokonaisuutena hirvikanta on nyt noin 40 prosenttia pienempi kuin vuosituhannen vaihteessa, jolloin kanta oli suurimmillaan.

Nykyiset hirvitiheydet ovat suurimmassa osassa maata lähellä alueellisten riistaneuvostojen asettamia tavoitteita.

Talvehtivassa kannassa oli Pohjois-Suomessa Oulun ja Lapin läänissä keskimäärin 2,1 hirveä ja Etelä-Suomessa 3,4 hirveä tuhatta hehtaaria kohden.

Hirvikanta tuottaa edelleen runsaasti jälkikasvua: Etelä-Suomessa on 60 vasaa ja Pohjois-Suomessa 53 vasaa sataa aikuista kohti. Toukokuussa Suomeen syntyy noin 46 000 vasaa, ja hirvikanta ennen syksyn hirvijahtia on noin 126 000 hirveä.

SUVI NIEMI

LYHYESTI

Södra nostaa tukin hintaa

Ruotsalainen teollisuuskonserni Södra ilmoitti tällä viikolla nostavansa havutukkien hintoja 20 kruunua (noin kaksi euroa) kuutiolta. Lisäksi nyt tehtävistä puukauppasopimuksista maksetaan 20 kruunua kuutiolta lisäbonusta. Näillä houkuttimilla Södra haluaa varmistaa puunsaantiaan. Sahat käyvät Etelä-Ruotsissa kovalla tahdilla.

Sahatavaramarkkinoilla vallitsee Södran mukaan hauras tasapaino ja hinnanlaskupaineita on havaittu joillakin markkinoilla.

Joroisista koivun pikkutaimia

UPM:n Joroisten taimitarhalta saa nyt rauduskoivun pikkutaimia, joita yhtiö on testannut omissa metsissään jo usean vuoden ajan.

”Kokemuksemme on, että isojen koivun taimien käyttäminen metsänviljelyssä ei ole enää perusteltua”, UPM:n metsänomistajapalveluista vastaava johtaja **Jorma Saarimaa** toteaa.

Kookkaat taimet istutetaan joko kuokalla tai kookkaalla istutusputkella. Työ on raskasta, kallista ja hidasta, mikä nostaa kustannuksia. Myös viljelymateriaalille tulee lisäkustannusta. UPM kertoo luopuneensa isojen koivujen käytöstä metsänviljelyssä ja siirtyvänsä pikkukoivun käyttöön.

Romania rajoittaa puukauppaa

Romaniassa yksittäinen yritys ei saa enää ostaa yli 30 prosentin osuutta valtion metsistä hakattavasta puusta, kertoo itävaltalainen Timber Online -uutispalvelu. Rajoituksella halutaan suojella paikallisen sahateollisuuden puunhankintaa. Muutos liittyy Romanian valtion ja itävaltalaisen Schweighoferin närää herättäneisiin puukauppoihin.

Perheyritys Schweighofer on perustanut puunjalostusteollisuutta Romaniaan sen jälkeen, kun yhtiön Itävallassa ja Tšekissä sijaitsevat tehtaat myytiin Stora Ensolle vuosituhannen vaihteessa.

Liikkumiskielto paloalueella päättyi

Ruotsin Västmanlandin alueviranomaiset ovat kumonneet viime kesästä asti voimassa olleen yleisön liikkumiskiellon laajalla metsäpaloalueella. Alueella liikkujia kehotetaan yhä varovaisuuteen, koska kuolleita puita ja niiden oksia voi kaatua. Västmanlandissa viime heinä–elokuussa riehunut metsäpalo lukeutuu Pohjois-Euroopan tuhoisimpiin metsäpaloihin kautta aikojen.

KARI SALONEN

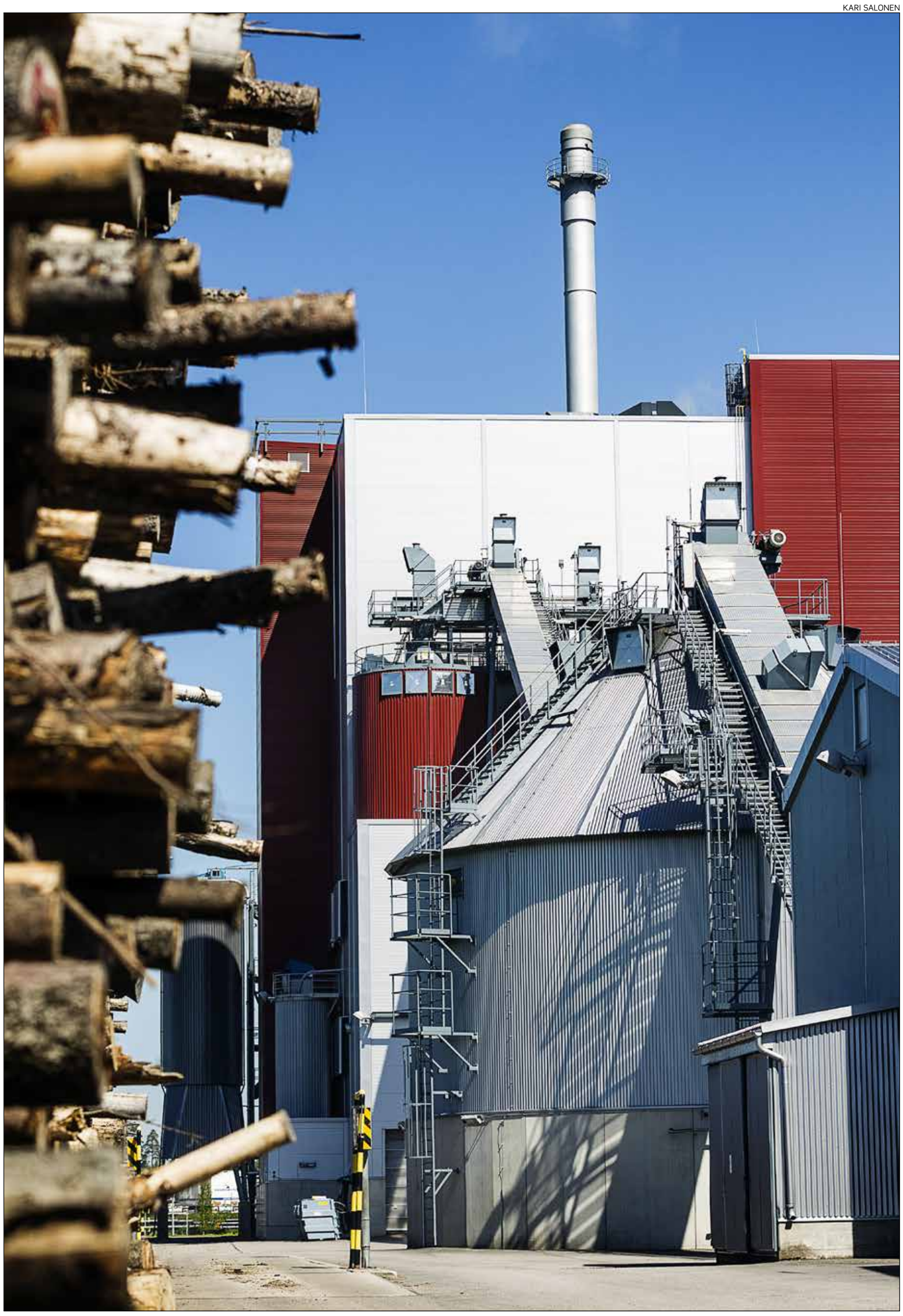

Suomen metsät säilyvät hiilinieluna, vaikka metsäenergian käyttöä lisätään. Keravan Energian biovoimalaitoksen pääpolttoaineet ovat puu ja turve.

Hakkuiden rajoitus pienentäisi hiilinielua

Metsien käytön rajoitukset johtaisivat Suomessa pienentyneeseen hiilinieluun, sanoo professori Hannu Ilvesniemi.

Ilmastopolitiikan ja metsien kestävän käytön kannalta puuston kasvusta huolehtiminen on Luonnonvarakeskuksen professorin **Hannu Ilvesniemen** mukaan kaikkein tärkeintä.

”Suomessa metsät toimivat hiilinieluna. Se johtuu siitä, että metsien kasvuun on sijoitettu paljon”, Ilvesniemi sanoi Bioenergia ry:n tilaisuudessa maanantaina Helsingissä.

Puuston hyvän kasvun ansiosta metsissä on aikaisempaa suurempi hiilinielu, vaikka metsiä on hakattu aktiivisesti.

”Hyvään kasvuun on vaikuttanut menneisyyden metsäpolitiikka ja taloudelliset houkuttimet puuntuotannon lisäämiseen.”

Kannusteet hyvään metsänhoitoon tulee Ilvesniemen mielestä säilyttää, jotta hyvä kehitys jatkuu.

”Mitä suurempi on puun kestävä vuo metsistä tuotteiksi ja energiaksi, sitä enemmän voimme pitkällä aikavälillä korvata fossiilisia polttoaineita tai materiaaleja, joiden valmistuksesta aiheutuu fossiilisen hiilen päästöjä”, Ilvesniemi sanoi.

Metsien viime vuosikymmenten kasvua ja samanaikaista hyödyntämistä hän kuvasi ihmeeksi, jota voisi kaupata muihin maihin.

”Voisimme jalkauttaa myös muualle suomalaisen ihmeen: Mitä enemmän syöt, sitä enemmän tienaat.”

Rajoitukset rappeuttavat

Metsien käyttöä rajoittamalla ei Ilvesniemen mielestä kasvatettaisi hiilinielua. Rajoitusvaatimuksia perustellaan lyhyen ajan hiilitaseen muutoksella, kun metsä hakataan ja puuta poltettaessa vapautuu hiilidioksidia ilmakehään.

”Hyvää tarkoittavilla säädöksillä metsät säilöttäisiin hiilivarastoiksi. Lopputulemana olisi kuitenkin metsien rappeutuminen ja hiilinielun pienenemi-nen”, Ilvesniemi totesi.

Jos metsänomistajille ryhdytään maksamaan puun varastoimisesta metsiin, vähenee halu huolehtia metsien tuotosta ja sitä kautta koko maan hiilinielusta.

Ilvesniemen esitykseen kommenttipuheenvuoron esittänyt Suomen ympäristökeskuksen tutkimusprofessori **Jari Liski** oli samaa mieltä, että Suomen metsien hakkuumahdollisuuksien lisääminen puuvarastoa kasvattamalla on suurentanut puuston ja maaperän hiilivarastoja ja hiilinieluja.

”Mutta hakkuut ja puunkorjuu pienentävät hiilivarastoja ja hiilinieluja”, Liski korosti.

Hän arvioi, että metsien hiilitase saatetaan huomioida nykyistä kokonaisvaltaisemmin tulevaisuuden ilmastopolitiikassa ja metsäenergian päästölaskennassa.

”Tarve kehittää oikeasti vähäpäästöisiä ja ilmastoystävällisiä metsäenergian tuotantotapoja kasvanee”, Liski sanoi.

Paluu tehometsätalouteen

”Jos biotalous halutaan ottaa Suomessa vakavasti, pitää palata 1960-luvun tehometsätalouteen”, sanoi professori **Antti Asikainen** Luonnonvarakeskuksesta (Luke).

Tehometsätalouteen paluu ei tarkoittaisi Asikaisen mukaan luopumista metsien monimuotoisuudesta.

Kaikkea 1960-luvulla tehtyä hän ei toistaisi. Lapin metsien syväauraukseissa tai kaikissa soiden ojituksissa ei onnistuttu viisi vuosikymmentä sitten.

”Äärimmäisyyksiin ei ole syytä mennä ja monimuotoisuus pitää ottaa huomioon, mutta samalla metsiä pitäisi ajatella enemmän myös taloudellisena investointikohteena”, Asikainen sanoi.

Asikainen totesi, että hyvin hoidetuissa metsissä monimuotoisuus voi säilyä paremmin kuin hoitamattomissa.

Suomen metsissä puuta on nyt 2 400 miljoonaa kuutiometriä, mikä on 600 miljoonaa kuutiometriä enemmän kuin 30 vuotta sitten. Tärkein tekijä puustopääoman kasvuun on soiden ojitus 1960–70-luvuilla.

JUHA KAIHLANEN

HIILINIELU

Metsät sitovat hiiltä

Fotosynteesissä eli yhteyttämisessä hiiltä siirtyy ilmakehästä biomassaan.
Suuria hiilinieluja ovat meret ja metsät.
Metsät sitovat hiiltä kasvaessaan. Kun metsä palaa tai puu poltetaan, hiili vapautuu takaisin ilmakehään.

MARKKU VUORIKARI

Puun käyttötarkoitus pitäisi saada mukaan hiililaskelmiin

Hakkuiden määrää voidaan lisätä ilman kielteisiä ilmastovaikutuksia, mikäli metsien hiililaskelmissa otetaan huomioon puutuotteiden korvaava vaikutus. Näin todetaan Helsingin yliopiston, Luonnonvarakeskuksen ja Ilmatieteen laitoksen yhteistutkimuksessa.

Jos puusta rakennetaan esimerkiksi taloja, hiili säilyy sitoutuneena jopa satoja vuosia.

Jos puutuotteiden korvausvaikutuksia ei huomioida laskelmissa, metsien hakkuut voidaan tulkita ilmastolle haitallisiksi.

Korvausvaikutus tarkoittaa, että puutuotteiden valmistukseen käytetään vähemmän fossiilista energiaa kuin vastaavien, esimerkiksi muovituotteiden valmistukseen. Lisäksi puutuote sitoo itsessään hiiltä.

Tutkija **Tuomo Kalliokoski** Helsingin yliopistosta muistuttaa, että puutuotteen elinkaarella on suuri merkitys.

Puun käyttötarkoituksen lisäksi hiililaskelmissa pitäisi ottaa huomioon hiukkasten ja heijastusten vaikutukset.

SUVI NIEMI

Puuston kokonaistilavuus

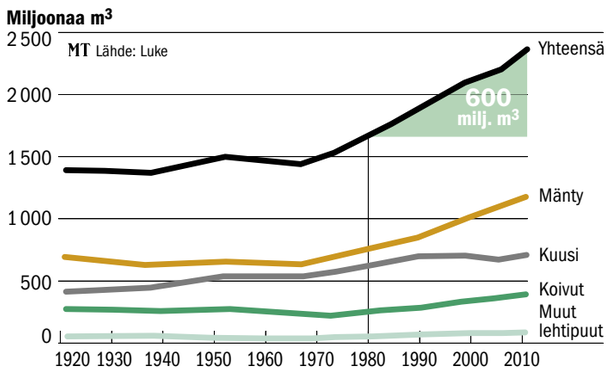

Lyyli riipoi harmillisia hajatuhoja pohjoiseen ja Savoon

Viime viikonlopun Lyyli-myrsky niitti hajanaisesti puita Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa, Keski-Suomen pohjoisosissa ja Ylä-Savossa.

Suomen metsäkeskuksen arvion mukaan Lyyli kaatoi viiden miljoonan euron puut ja aiheutti metsänomistajille noin miljoonan euron vahingon.

Tuhot ovat harmillisia, sillä tuhotyön hajanaisuudesta huolimatta puuta meni niin paljon nurin, että hyönteistuhojen ehkäisemiseksi kaatuneet puut olisi hyvä saada metsästä pois.

”Myrskytuhoja tuli yhteensä noin 140 000 kuutiota. Siitä Pohjois-Suomessa meni noin 60 000, Kainuussa 50 000 ja Pohjois-Savossa 30 000 kuutiota”, kertoo metsäkeskuksen valmiuspäällikkö **Markku Remes**.

Pohjois-Pohjanmaalla myrskyn kohteiksi joutuivat Oulu–Kuusamo-akseli sekä Pyhäjärven, Haapaveden, Haapajärven ja Haapaveden seutu.

Pohjois-Savon tuhot keskittyivät Ylä-Savoon. Kolmannes Savon vahingoista on paikannettu Kiuruvedelle. Kainuussa tuhoja on löytynyt eniten Oulujärven ympäristöstä.

Kiireellinen metsäkäynti tarpeen

Remes kehottaa edellä mainittujen seutujen metsänomistajia käymään pikaisesti tarkistamassa, onko vahinkoja sattunut. Vahinkokartoituksen voi pyytää myös metsäammattilaiselta.

”Kaatuneita puita on aukkojen ja soiden reunoilla. Maa on ollut hyvin kostea, joten soiden reunoilta puuta on kaatunut paljon.”

Tähän vuodenaikaan puut pitäisi korjata metsästä mahdollisimman nopeasti, sillä tuhohyönteiset lähtevät liikkeelle näinä päivinä. Ne pilaavat äkkiä puuainesta.

Valitettavasti iso osa myrskytuhoista jää siivoamatta.

”Vähintään kolmasosa tai jopa puolet näistäkin puista jää metsiin. Ötökoille jää evästä.”

Metsätuholaki edellyttää kuusipuutavaran korjaamista pois metsästä, jos runkoja on maassa yli kymmenen kuutiota hehtaarilla. Mäntyjen omistajien siivousvastuu alkaa 20 kuution jälkeen.

Tänä keväänä metsien tarkastaminen on erityisen tärkeää, sillä viime talvena tykkylumi aiheutti isoja vahinkoja etenkin Pohjois-Suomessa. Tuhoalue ulottui poikkeuksellisesti Pohjois-Savoon asti.

Sahan kannalta hankala aika

Haapajärvellä ja Haapavedellä toimivan sahayhtiö HASA:n metsäpäällikkö **Unto Pitkäkoski** kertoo, että myrskypuista on tullut jo alkuviikon aikana lukuisia yhteydenottoja.

”Tukkia tuntuu enimmäkseen olevan. Harmillista, että tähän vuodenaikaan tukkivaranto on useimmilla sahoilla täynnä. Pyrimme ottamaan puita mahdollisuuksien mukaan.”

Maan märkyyden vuoksi kaikkiin paikkoihin ei millään päästä vielä korjuutöihin.

”Myös Pohjois-Savossa tukkikauppa käy toistaiseksi nihkeästi”, kertoo Pohjois-Savon metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja **Pekka Sahlman**.

Alueen pääartikkeli kuusitukki ei vedä, koska sahatavaran markkinatilanne on huono.

”Leimikkoja on tehty 30 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna samaan aikaan. Odotan, että puukauppa vilkastuisi, mutta ei siltä näytä”, Sahlman sanoo.

Viime viikolla Metsäteollisuus ry:n jäsenyritykset ostivat koko maassa puuta 726 200 kuutiota.

Vuosina 2013 ja 2012 puukauppamäärä ylsi touko–kesäkuun vaihteessa reilusti yli miljoonaan kuutioon. Viime vuonna alkukesän piikkiä ei tullut lainkaan.

HANNA LENSU